

**UNIVERSITATEA “PETRU MAIOR”, TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE**

TEZĂ DE DOCTORAT

Rezumat

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. Cornel MORARU

DOCTORAND:
Oana CODARCEA

TÂRGU-MUREȘ
2013

**UNIVERSITATEA “PETRU MAIOR”, TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE**

PROZA LUI RADU PETRESCU

Rezumat

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. Cornel MORARU

DOCTORAND:
Oana CODARCEA

TÂRGU-MUREȘ
2013

Cuprins

ARGUMENT	6
CAPITOLUL I: RADU PETRESCU ÎNTRE EU ȘI COLECTIVITATE	13
1. RADU PETRESCU – FIȘĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ	13
2. ȘCOALA DE LA TÂRGOVIȘTE.....	26
2.1. Legile grupului	27
2.2. Anticipări postmoderne	29
2.3. Se poate vorbi de o grupare de elită în cazul Școlii de la Târgoviște?.....	31
2.4. Temele literare ale prozei grupării târgoviștene	353
2.5. Jurnalul - o constantă a târgoviștenilor.....	45
2.6. Traseul grupului	51
3. RECEPTAREA CRITICĂ A PROZEI LUI RADU PETRESCU.....	54
Radu Petrescu – un postmodern.....	56
Radu Petrescu și arta cuvântului	57
Este autoreflexivitatea o constantă în proza lui Radu Petrescu?	60
<i>Matei Iliescu</i> : stratificare epică.....	62
<i>Ce se vede</i> - diversiune controlată	67
<i>O singură vârstă</i> – expunerea alter-ego-ului.....	69
<i>Proze</i> – mozaic de genuri literare	71
Jurnalul lui Radu Petrescu sau “textistența”	74
<i>Meteorologia lecturii</i> – artă poetică.....	80
CAPITOLUL II: FORME DISCURSIVE (ASPECTE ALE TEXTULUI ÎN LECTURĂ POSTMODERNĂ)	82
PARTEA I (FICȚIUNEA ÎN GRILĂ TEXTUALISTĂ)	82
1. RADU PETRESCU ȘI CONDIȚIA SCRITOPICĂ.....	82
1.1. Prolegomene ale textualismului	83
1.2. Universurile scriitorului textualist.....	84
1.3. Text-textură-metalimbaj	91
1.3.1. <i>O singură vârstă</i> și <i>Ce se vede</i> în absența unui program textualist. 103	

1.3.2. Ipostaze ale instanțelor textuale	107
1.3.3. De la personaj la omul cosmic	112
1.4. Simboluri speculare	113
2. MANIFESTĂRI ALE TEXTUALISMULUI	115
2.1. Autotextualitatea	118
2.2. Intratextualitatea.....	119
2.3. Discursul intertextual.....	121
2.3.1. Definiții ale intertextualității	122
2.3.2. Forme ale intertextualității în proza lui Radu Petrescu	126
PARTEA A II-A (FICȚIUNEA ÎN GRILĂ NARATOLOGICĂ)	136
1. CATEGORII DESCRIPTIVE: TABLOUL, TOPOGRAFIA, PORTRETUL.....	136
2. COERENȚA TEXTULUI NARATIV.....	145
2.1. Concepte naratologice	146
2.2. Aplicații	158
2.2.1. <i>Sinuciderea din Grădina Botanică</i>	158
2.2.2. <i>Addenda</i>	164
2.2.3. <i>O singură vârstă</i>	166
2.2.4. <i>Ce se vede</i>	173
2.2.5. <i>Matei Iliescu</i>	178
3. TABLOUL FUNCȚIILOR.....	186
CAPITOLUL III: MANIFESTĂRI ALE IMAGINARULUI ARTISTIC	189
1. <i>NOMEN OMEN</i>	189
1.1. Cine atribuie nume personajului?.....	190
1.2. Sistemul nominal al lui Radu Petrescu.....	191
1.3. Clasificări.....	196
2. TEME ȘI MOTIVE LITERARE	203
3. IZOMORFISMUL MIT-SIMBOL	219
3.1. Sacralizarea literaturii prin mit	221
3.2. Personajele mitologice.....	224
3.2.1. Etapa de preformare.....	224
3.2.2. Prima treaptă a inițierii	225

3.2.3. Cufundarea în inconștient (ultima treaptă a inițierii).....	236
CAPITOLUL IV. IMAGINEA DIN OGLINDĂ.....	242
1. LEGILE DIARISMULUI ÎN TEXTUL CONFESIV POSTMODERN.....	243
1.1. Motivația consemnării notelor zilnice.....	243
1.2. Literatura confesivă – literatură fragmentară.....	245
1.3. Legile jurnalului și ale autobiografiei.....	246
1.4. Tipuri de jurnal.....	250
2. DISJUNCȚIA EULUI.....	251
2.1. Starea de veghe.....	253
2.2. Psihologia visului.....	259
3. DIMENSIUNEA FICTIVĂ A LITERATURII CONFESIVE.....	262
3.1. Planul textual.....	262
3.1.1. Strategii și tehnici narative.....	262
3.1.2. <i>In medias res</i>	266
3.2. Nivelul corporalității – <i>Hoc est corpus</i>	271
4. DIMENSIUNEA REALĂ A LITERATURII CONFESIVE.....	276
Concluzii.....	283
Bibliografie.....	288
Bibliografia operei lui Radu Petrescu.....	288
Dicționare și antologii.....	288
Bibliografie generală.....	289
Critică, istorie și teorie literară.....	289
Periodice.....	298
Site-uri.....	300
Izvoare.....	303
ANEXE.....	304
ANEXA 1 - Deschiderea canonului: abordarea didactică a unui text postmodernist (nivel gimnazial).....	304
Preambul.....	304
Argument.....	305
Obiectivele cercetării.....	306

Metode de lucru	306
Concluzii.....	312
Anexa 1.1.....	312
Anexa 1.2.....	318
Bibliografie	318
ANEXA 2 - Enunțuri cu încărcătură aforistică în proza lui Radu Petrescu.....	320
ANEXA 3 - În dialog cu Adela Petrescu	325
ANEXA 4 - Erată la <i>Prezent și în același timp străin</i>	331

Argumentul de natură **subiectivă** în alegerea temei este reprezentat de interesul pe care proza românească postmodernă ni-l suscită. Această preocupare este declanșată atât de suprasaturația studierii literaturii premergătoare postmodernismului, cât și de conștientizarea avantajului că trăind în contemporaneitatea acestui fenomen vom pătrunde în imaginarul unui scriitor care se va institui ca model pentru generația literară următoare. Premisa de la care pornim în studierea autorului se poate rezuma în jurul a trei nuclee centrale: Radu Petrescu – autor postmodern, specificul imaginarului postmodern și nu în ultimul rând modificarea receptării critice. Am apelat astfel la o prezentare simultană a punctelor de vedere celor care i-au criticat opera și a autorului însuși, dar și la o înregistrare a schimbărilor de percepție odată cu prăbușirea regimului comunist, receptarea critică făcându-se sub auspiciile a două contexte istorice diferite.

Argumentul de natură **obiectivă** s-a conturat în urma sesizării discrepanței dintre popularitatea în cercurile literare și statutul incognito în rândurile cititorilor obișnuiți. Acuzat de unii că a avut o poziție marginală, blamat de alții că nu a înregistrat ororile sistemului totalitar, Radu Petrescu a debutat într-o perioadă în care cititorul frustrat făcea cunoștință cu o generație de scriitori mai tineri, astfel că întâlnirea s-a dovedit a fi neproductivă. Mai mult decât atât, cititorul avea încă nevoie de timp pentru a transforma atitudinea de contrarietate declanșată de imixtiunea dintre discursul elevat și cel banal în revelație a unui model arhitectonic ce conținea sâmburele declanșator pentru proiectul „omului cosmic” (Radu Petrescu). Incompatibilitatea dintre cele două tipuri de discurs este o aparență ce funcționează ca un criteriu de selecție pentru cei capabili a intra în substraturile unui text eclectic. Structura rizomatică va genera grile de lectură diferite, însă nivelurile cărții se organizează datorită interdependenței dintre ele. Țesătura textuală este ineditul pe care cititorul activ trebuie să-l valorifice, trecând de la urmărirea firului epic (ficțiune) sau biografic (jurnal) la identificarea unei poetici a scrisului, paravan al unei întregi ideologii

Titlul lucrării „Proza lui Radu Petrescu” propune o deschidere amplă spre toate grilele de lectură, pentru a reuși să ne subscriem unui model atitudinal care să pledeze pentru varietatea tematică, stilistică și discursivă.

Scopul cercetării este de a prezenta toate aspectele care au făcut din opera lui Radu Petrescu un sistem de referință pentru cei care l-au considerat un deschizător de drumuri în ceea ce privește postmodernismul românesc mai ales, dar și de a expune opera în ansamblul ei: ficțiune și jurnal, având în vedere că s-a editat cea mai mare parte a scrierilor lui Radu Petrescu. Așadar argumentele obiective au în vedere identificarea datelor care ajută la construirea profilului uman și estetic al scriitorului, urmărirea evoluției scrierilor de ficțiune în impunerea unui model în literatura română postmodernă prin caracterizarea procedeelelor specifice prozei lui Radu Petrescu, relevarea elementelor autoreferențiale și încadrarea jurnalului în domeniul literaturii. Cu toate că lucrarea analizează în părți distincte ficțiunea propriu-zisă și jurnalul, demersul este separator doar din rațiuni practice și structurale, fiindcă în realitate intenția este de-a le unifica, ducând spre o convergență de atitudine în fața scrisului și spre o unitate de structură a întregii opere.

Având un caracter științific, lucrarea noastră folosește numeroase metode critice cu scopul de a prezenta în detaliu universul lui Radu Petrescu. În acest sens printre primele metode aplicate este cea **biografistă**, prin care într-o abordare descriptiv-diacronică vom sublinia personalitatea autorului, dominantele caracterologice și implicarea acestora în determinarea unei conștiințe scriitoricești autentice. Cunoașterea unor aspecte personale este doar un popas în traseul spre cunoașterea operei. Conștienți că este o metodă limitată din cauza incapacității de a decoperi *eul profund*, are totuși meritul de a expune poziția scriitorului târgoviștean în raport cu literatura. Demersul enunțat va fi coroborat cu cel oferit de **sociocritică** accentuând relația societății românești din perioada comunistă cu o grupare pe care am numit-o elitistă. Strict la nivel estetic, prin prelucrarea textului viu, vom utiliza informații oferite de **structuralism**, **naratologie**, **mitocritică**, **psihanaliză** și nu în ultimul

rând de **critica tematică și stilistică**. Roland Barthes, Gerard Genette, Jaap Lintvelt, Philippe Lejeune, Julia Kristeva, Charles Mauron, C. G. Jung, S. Freud și alți teoreticieni ne-au oferit baza teoretică pentru a decoda textul lui Radu Petrescu. Astfel analiza noastră funcționează pe un procedeu deductiv, de la generalitatea conceptului spre o lectură de tip close-reading. Conceptele ne-au fost furnizate de privirea de ansamblu asupra operei precum și de sursele livești consemnate în receptarea critică a autorului. Direcția hermeneutică este de la autor la operă, într-un demers de recuperare a totalității actului artistic aflat sub marca Radu Petrescu. Analiza documentelor personale, a jurnalelor, a mărturisirilor, analiza contextului social-cultural, analiza toposurilor recurente, atenția la detaliul stilistic, simbolic și mitic, precum și aplicarea unor teorii de psihanaliză scot la suprafață resorturile și mecanismele imaginarului unui autor care deschide manifestarea postmodernismului în literatura română. Am încercat să oferim un echilibru între dimensiunea expresivă a textului și cea ideatică, abordând cu precădere forța cuvântului, a fragmentului și nu în ultimul rând îmbinând ideile anterior expuse de critica literară cu propria noastră viziune, într-o explorare a profunzimilor operei. Oricât de alambicat ar părea demersul, vom demonstra că un asemenea sistem metodic este necesar atunci când te confrunți cu o proză complexă și eclectică.

Teza este structurată pe patru capitole menite să analizeze etapele formării unui cumul de opere, recurența temelor în romanele radupetresciene, transferul de concepții, sentimente, viziuni ale autorului în personajele sale, epica prin care se remarcă scriitorul, semne ale neconținutului parafrazări de sine a cărții, dar și inexistența unei granițe clare între autobiografie și ficțiune. Teza va conține, de asemenea concluziile, o listă bibliografică și anexe. Fiecare capitol cuprinde note, care aduc informații suplimentare, trimit la bibliografii și la citate, completând în mod necesar lucrarea.

Capitolul întâi, intitulat **Radu Petrescu între eu și colectivitate**, urmărește, în subcapitolul *Fișă biobibliografică* să descopere și să prezinte istoria vieții lui Radu Petrescu, personalitatea, opera și locul pe care îl ocupă în proza postmodernă românească. Vocația artistică este anticipată încă din copilărie, iar legătura cu scrisul se transformă într-una aproape corporală. Activitatea literară începe cu publicarea unor versuri, care nu doar că nu îi aduc satisfacție, dar îl determină să renunțe la forma aceasta de exprimare artistică. Jurnalul ținut încă de la o vârstă fragedă confirmă fidelitatea față de actul scrierii, așa cum nevoia conceperii unor reviste va favoriza întâlnirea cu prietenii târgovișteni. Un alt moment decisiv este căsătoria cu Adela Nicolau, care pe lângă o soție minunată, o mamă devotată și o artistă desăvârșită se va dovedi o bună colaboratoare a soțului în vederea elaborării scrierilor. George Călinescu este de asemenea o figură emblematică în viața lui Radu Petrescu, întrucât scriitorul și criticul literar va deveni un model pentru tânărul student, așa cum Theodor Pallady va ajunge sistem de referință pentru linia picturală.

Carierea didactică din județul Bistrița este prolifică, pentru că scriitorul radiografiază perioada în jurnalul *Oceanul întors*, dar și datorită elevului Niculae Vrăsmaș care redactează la rândul său o scriere autobiografică, volumul dovedindu-se original datorită dublei perspective asupra aceluiași cronotop. Reîntors în București, are slujbe modeste ce îi acaparează timpul și energia necesare scrisului. Cu toate acestea finalizează câteva texte, *Matei Iliescu* fiind romanul debutului, pentru care va primi un premiu din partea Uniunii Scriitorilor. Mare parte din opera sa va fi publicată postum, responsabilitate asumată de Adela Petrescu. Cărțile au fost o obsesie. Le-a cumpărat, chiar dacă uneori asta însemna să-și impună vreo abstenență, le-a citit, le-a reluat și a suferit atunci când, împrumutate unor cunoscuți, aceștia nu le-au mai restituit, iar acum îi umplu locuința, căci soția sa păstrează toate volumele achiziționate cu atâta râvnă.

Apartenența la gruparea târgovișteană ne-a determinat să demonstrăm în subcapitolul *Școala de la Târgoviște* justetea inițiativei celor care au introdus sintagma și care au sesizat principii „indulgente” de organizare. Pasiunea comună a fost literatura, percepută mai mult ca o condiție a existenței. Factorii externi care au favorizat crearea legăturilor au fost orașul Târgoviște, unde s-au

cunoscut Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Costache Olăreanu, vârsta apropiată și maestrul spiritual în persoana lui George Călinescu. Ca orice grupare literară, Școala de la Târgoviște se impune cu un nou model, în care prioritar nu mai este principiul *mimesisului*, ci *poesisul*, fundament al postmodernismului. Privirea lor se îndreaptă spre realitatea textului, în care personajele și naratorii au viață biologică în spațiul scriptic. Statutul de întemeietori ai noului curent literar ne-a determinat să echivalăm grupul cu unul de elită. Un alt argument este că produsul literar deloc facil de descifrat nu se adresează publicului pasiv, ci lectorului dispus să recunoască elementele intertextuale, să depisteze substraturile textului sau să prevadă intenția parodică. Analiza unor scrieri ale celor trei scriitori târgovișteni consacrați a scos la iveală texte în oglindă, însă nu în urma vreunui plan, ci datorită unei temelii comune. Astfel povestirea picarescă devine pretext pentru o scriere textualistă, dragostea are capacitatea de a crea omul cosmic la Radu Petrescu și prototipul femeii perfecte la Costache Olăreanu.

O altă constantă a grupării târgoviștene este jurnalul, conceput nu din nevoia de a înregistra evenimentialul din realitate, ci mai degrabă etape ale scrisului. Este folosită metoda inductivă ca tehnică literară, când majoritatea situațiilor practice fac obiectul unei fine analize reflexive. Călătoria este subiect abordat de toți târgoviștenii. Fie că parcurg trasee închipuite, străbat dimensiuni siderale, întreprind pelerinaje literare sau vizitează spații veritabile, toți văd în această formă de deplasare oportunitatea prielnică pentru ca cel mai exploatat dintre simțuri, privirea, să se manifeste în deplinătate. Conștientizarea statului de scriitor ajunge să fie dezolantă în anumite momente, din cauza capacității de a-l copleși pe cel căruia i s-a hărăzit acest destin. O astfel de funcție se contracarează cu rezultatul binefăcător al scrisului, întrucât cuvântul scris instaurează liniștea, spre deosebire de cel verbalizat, care generează dizarmonii.

Cu toate că nu a existat un program la baza formării acestei grupări, cu toate că regulile urmate au fost tacite și nu impuse, cu toate că legătura lor s-a întemeiat pe o pasiune care a rămas constantă, disensiunile au apărut mai ales după ce membrii au început să publice, ajungându-se la destrămarea, însă acesta este un aspect mult prea neînsemnat pentru rolul pe care l-au avut în literatura română.

Am examinat în subcapitolul *Receptarea critică a operei lui Radu Petrescu* elementele postmoderne ale prozei, identificate de Ion Bogdan Lefter, Magda Ursache, Silvia Udrea, Gheorghe Crăciun; slăbiciunile pentru proza flaubertiană, sesizate de Mircea Beștea, Carmen Mușat, Ion Bogdan Lefter, Ion Manolescu, confluențele identitare între real și ficțional, constatate de Eugen Simion, Mircea Beștea, Ion Simuț, Nicolae Berindeiu; stratificarea epică a romanului *Matei Iliescu*; deplasarea dintr-o dimensiune în alta în romanul *Ce se vede*; clivajul identitar din *O singură vârstă*; aspectul de machetă a literaturii din *Sinuciderea*.... Jurnalul a fost de asemenea în atenția criticii literare nu doar datorită numărului mare de pagini, ci și datorită existenței unei poetici a scrisului.

Cel mai intens comentat roman a fost *Matei Iliescu* și majoritatea opinenților au sesizat că ineditul textului rezultă din tehnica nemaîntâlnită a abordării unei teme vetuste, dragostea. Mai mult decât atât, scenariul original s-a concretizat printr-o suprapunere de planuri, prin cosmicizarea personajului și prin montarea ireproșabilă a unor secvențe disparate. Și în romanul *Ce se vede* se creează o abatere de la începutul balzacian (Al. Călinescu), atmosfera călinesciană (Ion Bogdan Lefter) sau toposul bengescian (Mircea Zăciu), ajungându-se la efectul caleidoscopic al scrierii. *O singură vârstă* este percepută drept manifest ideologic al scriitorului cu stare civilă. Alphonse, Emily Bath, intervievatorul sunt simplii intermediari prin care Radu Petrescu alege să expună idei teoretice. O altă direcție în ceea ce privește interpretarea textului a fost sesizarea intenției parodice a scrierii, insistându-se pe dorința autorului de a ridiculiza metoda biografică. *Didactica* a fost apreciată pentru observațiile savante, însă devalorizată pentru lipsa întâmplărilor, *Sinuciderea* a fost avizată pentru eclectismul său, iar *Meteorologiei lecturii* i-a fost atribuit statutul de artă poetică.

Jurnalul face obiectul cercetării unui traseu biografic, însă nu se rezumă doar la atât pentru critici precum Anca Ursa, Mircea Bentea, Mircea Mihăieș, Ion Bogdam Lefter, Mihai Dinu Gheorghidiu, Marian Papahagi, Marin Mincu, Mihai Zamfir, Ion Vlad pentru care statutul metaliterar al jurnalului este mai important. Nu este vorba doar despre etape ale scrisului sau despre o substanțialitate a literei, ci și de funcția de escortă pe care o capătă metajurnalul, întrucât unele intenții nu se pot devoala decât cu ajutorul acestei noi specii literare.

Prima secțiune a capitolului *Forme discursive (Aspecte ale textului în lectură postmodernă)*, intitulată *Ficțiunea în grilă textualistă*, analizează condiția scriiopică din perspectiva contextului în care se dezvoltă, a condițiilor de declanșare și a modului de manifestare, aspecte selectate din observații ale teoreticienilor care au înregistrat fenomenul textualismului. Universul scriitorului textualist ar trebui raportat doar la operă și nu la biografie, oricâte coincidențe s-ar găsi la nivelul ficțiunii. Este un punct al demersului interpretativ destul de controversat, fiindcă oricât ne-am dori ca cititori să ne îndepărtăm de autorul cu stare civilă, ceva ne atrage în direcția aceea, însă câtă vreme această pornire nu guvernează actul critic, fenomenul nu va prejudicia comprehensiunea textului.

Condiția scriiopică este generată de existența în și prin scris, fiind o stare permanentă determinată de un parcurs ciclic al stărilor și al senzațiilor: de la atașament față de cărți până la „obsesie textuală”. Înlocuirea funcției biologice a autorului cu cea scriptică îl transformă și pe acesta în ființă de hârtie, personajul fiind capabil să-l vadă pe cel care îl scrie. Personajul, la rândul lui ființă de hârtie, nu tânjește după condiția umană, căci e conștient că structura sa ar deveni abiotică în spațiul antropologic, însă va căuta mereu să-și absoarbă creatorul în spațiul cărții.

Produsul acestei literaturi este textul, nu opera, și nu mai este rezultatul intenției, ci al devierilor, al deturnărilor sau al desfășurării. *O singură vârstă* sau *Ce se vede* sunt astfel de texte, câtă vreme accentul nu cade pe rezultat, ci pe derulare, importante fiind evoluția interviului în primul text și dezvoltarea cărții în absența scriitorului pentru al doilea. Un concept specific acestui curent literar este textura unui text, stabilită de Vernon K. Robbins în funcție de câteva criterii pe care le-am preluat în vederea aplicării pe textul lui Radu Petrescu. *Repetiția* se manifestă atât la nivel lexical, cât și la nivelul imaginilor și al episoadelor, declanșându-se astfel fenomenul de auto- și intratextualitate. Se face trimitere și către intertextualitate, întrucât orice carte ideală este produsul unui conglomerat de texte, rezultate din influențe, repetiții și suprapuneri. *Progresia* desemnează capacitatea de perpetuare a condiției scriitorului. Prin moartea biologică a poetei Emily Bath, din *O singură vârstă*, asupra căreia nu se insistă, prin anticiparea decesului încă de la început și prin continuarea analeptică, autorul evidențiază direcția progresivă a funcției scriitorului, care își confirmă perenitatea prin opera sa. *Începutul-cuprinsul-sfârșitul* sunt părți private de caracteristici precise, astfel textele analizate nu au o structură precisă. În *Sinuciderea*, începutul este reprezentat de un episod din desfășurarea acțiunii, iar *Ce se vede* și *O singură vârstă* sunt private de un deznodământ clasic. *Argumentația* devine un mijloc de persuadare a cititorului, motiv pentru care autorul alege personaje credibile pentru autenticitatea aserțiunilor. Astfel avem de-a face cu personaje scriitori, critici de artă, editori. Jurnalul este o condiție a scrierilor textualiști, datorită capacității speciei de a înregistra mecanismul de producere a textului și statutului metatextual pe care îl dobândește astfel.

Un alt concept este textuarea, rezultată în primul rând printr-o urmă a prezenței autorului. Identificăm imagini arhetipale, simboluri, teme, motive, figuri emblematice recurente prin intermediul cărora se stabilește o identitate recognoscibilă. Următorul principiu este procesualitatea, înțeleasă ca o condiție a artei care nu mai insistă pe devoalarea unui produs, ci pe dezvoltarea procesului de creație, iar ultimul pas este depășirea limitării convenționale a cuvântului pentru accederea la straturi spirituale cunoscute într-un „laborator de creație”.

Textualitatea scrierii *O singură vârstă* se manifestă vizibil prin conversațiile referitoare la artă, incluse în interviu, monologul personajului scriitor, „nota autorului” din final, jocul actorilor,

viața din redacția ziarului *Intransigentul*, iar a textului *Ce se vede* prin crearea contextului necesar discuțiilor dintre personaje care devine pretext pentru perorații fizice (teoria deja văzută a lui Bergson), metafizice (moartea) sau literare (mituri autohtone, cărți de critică literară). Ipostazierea instanțelor textuale se face prin configurarea unei tipologii a cititorilor, care în *O singură vârstă* sau în *Ce se vede* sunt reprezentați de cititorul naiv, spiritual, superficial, ipocrit. Alte ipostaze textuale sunt naratorul-personaj din *Ce se vede* și editorul din *Sinuciderea...*. Instanța textuală desăvârșită, adică reprezentarea sublimă a personajului, este *omul cosmic*, concept la care prozatorul târgoviștean ajunge prin îmbinarea aspectelor banale și profunde, ambele percepute ca apanaj al omului. Este o modalitate de a exista în tot și în toate, de la simplitate la complexitate, de la trivialitate la pudoare sau de la profan la sacru, iar cel mai ofertant gen literar pentru expunerea unor trăiri atât de diferite este jurnalul, motiv pentru care putem întâlni cele mai rafinate notații sau cele mai banale și vulgare idei.

O caracteristică a prozei textualiste a lui Radu Petrescu sunt elementele simbol raportate la producția textuală: *apa* - simbol pentru cartea vieții sau marea operă; *părul* - simbol pentru mozaicul elementelor care alcătuiesc textul; deghizarea personajelor prin *dinții lui Candide* ar putea reprezenta stratul superficial al textului văzut ca dualitate; *marea involburată* - simbol al deconcertării lectorului aflat în fața provocării descifrării textului; *marea* - capacitatea nelimitată a textului de a semnifica, *oglanda* - capacitatea autospeculară a textului. Toate aceste semne funcționează ca limbaj al textului, prin intermediul cărora textul se revoltă, se dedublează, renaște, comunicând astfel cu cititorul. Apa este suprafață catoptrică și intermediază transformarea fizică și spirituală a personajelor (*Matei Iliescu*). Volatilizarea artei este iminentă atunci când este textualizată, explicată, verbalizată (*O singură vârstă*). Ploaia este corespondentul cărții, așa cum norii sunt echivalentul personajelor, astfel că personajele sunt cele care creează cartea, nu autorul (*Ce se vede*).

Subcapitolul *Manifestări ale textualismului* schițează în primul rând portretul scriitorului textualist, perceput ca ființă problematizantă a cărei stare este dominată de nesiguranța vocației artistice, ceea ce generează revenirea, reluarea, repetiția discursului. Este un parcurs identic cu cel al literaturii, condamnată și ea la ciclicitate. Identificăm în proza lui Radu Petrescu trei forme de manifestare a textualismului. Autotextualitatea constă în reluarea unor imagini, episoade, secvențe într-o altă proză, intratextualitatea consistă în reproducerea în interiorul aceluiași text și intertextualitatea reprezintă încrucișarea cu texte ale altor scriitori.

Că e vorba de un atașament afectiv față de primele texte, că e vorba o nevoie de perfecționare, rescrierea autotextuală a dus la o variantă îmbunătățită a variantei originale. *Jurnalul* inclus în volumul *Proze* este o variantă redusă a *Oceanului întors*, iar textele *În Efes*¹ și *Ce se vede* sunt, de asemenea, un exemplu de manifestare a autotextualității², întrucât ultima este o reluare și o continuare a primei scrieri. Trama narativă este identică, însă numele câtorva personaje diferă de la o scriere la alta. De exemplu, Alexandru Eliade din *Ce se vede* este Mihai Dinescu în proza *În Efes*. Evoluția este vizibilă la nivelul construcției narrative: avem un personaj reflector mult mai bine conturat, se creează contextul formulării *teofagiei* și acțiunea dezvoltată este mai coerentă. Reproducerea discursurilor la nivel intratextual este doar o aparență, fiindcă sunt operate modificări la nivel lingvistic, stilistic și narativ. Poate cea mai importantă transformare este în plan narativ, întrucât schimbarea perspectivelor narrative asupra aceluiași eveniment relatat astfel de doi naratori face posibilă materializarea *teofagiei*. Varianta reluată este îmbogățită cu noi semnificații, cu noi

---

¹ *În Efes* pregătește contextul pentru realizarea unui plan mareț. Titlul face trimitere la orașul antic, devenit simbol al creștinătății, loc unde s-au ținut sinoade bisericești.

² Fenomenul apare sub denumirea de **circulare a secvențelor** și este lansat sub formă conceptuală de Cristina Hăulică, *Textul ca intertextualitate*, Editura Eminescu, București, 1981, p. 29.

detalii care ajută la întregirea tabloului. Mai mult decât atât perspectiva revenirii continue asupra unei stări din trecut privează coordonata temporală de caracterul său diacronic.

Discursul intertextual trebuie perceput ca o întâlnire inevitabilă între texte. Fenomenul se produce atât prin căutarea obstinată a unor modele, cât și inconștient, ca o defulare independentă de voința autorului. Intertextualitatea se manifestă prin aluzie și citat, astfel numele personajului Alexandru Eliade este o trimitere la scriitorul român, mai ales că una dintre secvențele textului *Ce se vede* este construită asemenea uneia din *La țigănci*. Tipologia personajelor este aluzivă la tiparul uman înfățișat în prozele lui George Călinescu, tipul orfanului fiind reprezentat de Alexandru Eliade, al avarului de Leon Marcu, al feminității de Maria Bogdan. Traseul biografic al lui Alphonse din *O singură vârstă* reia până la un punct parcursul lui Adolphe al lui Benjamin Constant, iar supraetajarea construcției este o parafrază la romnul *Falsificatorii de bani*, ambele clădindu-și firul epic pe o temelie textualistă. Depășind nivelul personajelor, observăm că intertextualitatea se manifestă și prin prelucrarea unor mituri antice, creștine, cosmogonice, ajungând până în actualitatea literară. Jocul seducției de la marginea lacului, dintre Matei și Dora amintește de mitul lui Jupiter, iar traseul sentimental dintre cei doi reia itinerarul amoros dintre Hyperion și Cătălina. Posibilitatea de a accede la spațiul cosmic prin intermediul iubirii îi apropie pe Matei și Dora de personajele lui Dante din *Vita nuova*.

A doua secțiune a acestui capitol, intitulată ***Ficțiunea în grilă naratologică***, este o abordare naratologică în vederea evidențierii trăsăturilor discursului narativ postmodern. Descrierea este și ea parte integrantă a acestui tip de discurs, astfel că am apelat la o inventariere a procedeelelor stilistico-gramaticale pentru a identifica un model impus de proza lui Radu Petrescu. Tabloul, topografia și portretul sunt categoriile descriptive cu ajutorul cărora s-au stabilit aspecte recurente. Descrierea de tip iterativ, cu rol de îmbinare a secvențelor sau de anticipare, este prezentă în *Sinuciderea* și în *O singură vârstă*, elementele încărcate conotativ anunțând astfel scene primejdioase. Cea mai avantajoasă poziție a celui care realizează tabloul expus este la fereastră, motiv pentru care autorul își plasează personajele în acest loc, perspectiva fiind în acest fel o panoramare. Autorul utilizează și descrierea de tip ornamental, în care elementele prezentate apar fără vreo legătură cu părțile precedente sau succesive, însă este doar o aparență, fiindcă ori relațiile se stabilesc în final, ori motivul unei asemenea digresiuni stilistice îl constituie intenția parodică. Am sesizat o preferință pentru peisajul diurn, iar linia picturală a aspectelor baroce îl apropie de Mihail Sadoveanu, astfel că sunt conturate cu aceeași măiestrie tablouri infuzate de lumină sau puritate și cadre dominate de repugnanță sau degradare umană. Topografia apare în descrierile lui Radu Petrescu, în primul rând, ca o formă de atașament față de forme arhitecturale vechi, întrucât în prezentarea unor astfel de construcții privitorul va insista în explicații, spre deosebire de obiectivele recent înălțate, tratate cu superficialitate. Avem parte de o prezentare turistică profesionistă a obiectivelor importante din București, fiindcă se oferă o localizare spațială precisă și un istoric al acestora. În general, portretele sunt redată la începutul ficțiunilor cu ajutorul prosopografiei, oferindu-se detalii vestimentare sau fizice, urmând ca ulterior, acestor trăsături să li se adauge și cele morale. O tehnică des întâlnită în zugrăvirea trăsăturilor umane o constituie manihesimul, epitelele cromatice, enumerațiile sau întârzierea completării profilului având exact rolul de a sublinia personaje aflate în opoziție.

Discursul narativ se impune, dacă respectă două condiții definitorii ale genului: succesiunea evenimentelor (Jean-Michel Adam și Françoise Revaz, Gerard Genette, Seymour Chatman) și înzestrarea cu sens (Roland Barthes, Rodica Zafiu). Termenii cu care am operat în vederea analizei textelor sunt narațiune și diegeză, primul desemnând discursul naratorului, iar al doilea reprezentând lumea narată. Conceptele folosite pentru indicarea tipurilor de naratori sunt preluate de la Jaap Lintvelt și Gerard Genette, astfel *Sinuciderea din Grădina Botanică* operează cu două tipuri de narator: cel autodiegetic (actorial) în persoana eroului Henry care își istorisește peripețiile, fiind

prezentat ulterior și în ipostaza de scriitor, și cel homodiegetic, personaj prieten și editor al lui Henry, care urmărește evoluția amicului său dintr-o poziție de observator, fără a interveni în traiectul existențial al acestuia. *O singură vârstă* îl aduce în prim-plan pe Alphonse prin vocea unui narator homodiegetic de tip autorial în persoana unui intervievator al romanicerului mai sus menționat. În *Matei Iliescu* avem de-a face cu tipul naratorului heterodiegetic (neutru), destul de detașat de evenimente, iar în *Ce se vede* avem două categorii de naratori, primul fiind heterodiegetic de tip neutru, iar al doilea, în persoana lui Virgil Aurelian, este homodiegetic de tip autorial.

O altă categorie ce caracterizează discursul narativ este *perspectiva*³ sau *focalizarea*, înțelesă ca modalitate de a percepe evenimentele. Se întâmplă să îl surprindem în spatele întâmplărilor chiar pe autorul implicat, care consideră un bun prilej să-și defuleze din angoase prin vocea personajelor. Deoarece observăm mai multe perspective în *O singură vârstă*, putem să-i conferim statutul de polifonie discursivă, expunerea teoretică îmbinându-se cu trama narativă și cu planul alegoric. Fiecare din scrierile de ficțiune ale lui Radu Petrescu trădează astfel de semne de îmbinare discursivă, întrucât naratorul anonim cedează temporar acest scaun unei instanțe narative. În *Matei...*, perspectiva aparține provizoriu personajului omonim, în *Ce se vede* sarcina povestirii îi revine în partea a doua unui narator-personaj cu identitate clară, iar discursul narativ din *Sinuciderea...* este preluat de un editor la un moment dat.

Un aspect important al textului narativ îl constituie coordonata temporală, raportată atât la evenimentele diegetice, cât și la discursul narativ. Ordinea cronologiei liniare (Jaap Lindevelt) guvernează mare parte din *Sinuciderea*, pe când anacronia (Gerard Genette) sau dubla temporalitate (Jean-Michel Adam și Françoise Revaz) va fi o practică des întâlnită în celelalte proze. Opoziția temporală dintre evenimentele isorice și cele din discursul narativ se realizează prin analepsă și prolepsă (Gerard Genette), iar pentru a se observa abaterea discursului narat de la ordinea impusă de logica diegezei am apelat la o schemă secvențială propusă de Gerard Genette. Prezența deicticilor spațiali și temporali ajută la ordonarea evenimentelor după principiul diacronic, iar aspectul discontinuu cauzat de anacronie este anulat prin folosirea ambreiorilor. Prolepsele au de cele mai multe ori rolul de a anticipa finalul, demers prin care autorul elimină din start riscul ca cititorul să se concentreze în direcția deznodământului, întrucât acesta va avea cea mai mică relevanță în economia textului, iar analepsele întregesc profilul personajelor.

Conceptul cronotop, avansat de M. Bahtin, ne-a permis să încadrăm romanele *Sinuciderea...* și *O singură...* în tipul „romanului de aventuri și al încercării”⁴. Regăsim în această schemă o fugă a îndrăgostiților, călătoria, furtuna pe mare, naufragiul, salvarea miraculoasă, valabile pentru primul roman, sau captivitate, deghizări, morți fictive valabile pentru a doua proză. Ambele proze expun spații geografice vaste în care se desfășoară acțiunea și descriu obiecte de artă specifice zonelor respective. Toponimele anticipă de cele mai multe ori destinul personajelor. Valea Plângerii (neantul) din *Ce se vede* subliniază funcția biologică numai în spațiul cărții, în afara ei, existența personajului suprimându-se, iar valea în care se consumă idila celor două personaje din *Matei...* nu are proprietatea de a eterniza sentimentul de iubire. Funcțiile stabilite de Vladimir Propp în urma unei analize făcute celor peste o sută de basme confirmă aspectul narativ al scrierilor de ficțiune ale lui Radu Petrescu. Chiar dacă evenimentele diegetice nu sunt prezentate în ordinea cronologiei lor, schema secvențială la care am apelat ne ajută să stabilim un tipar clasic, astfel că observăm și aici

---

³ Nicolae Manolescu recomandă trasarea unei distincții între “perspectivă” (punct de vedere) și “actul narării” (voce), primul termen presupunând cine vede, iar al doilea cine povestește, o identitate categorică între cele două noțiuni existând în cazul romanelor scrise integral la persoana întâi (*Arca lui Noe*, Ed. 100+1 Gramar, București, 1998, p. 15).

⁴ M. Bahtin, *Probleme de literatură și estetică*, Traducere de Nicolae Iliescu, Prefață de Marian Vasile, Ed. Univers, București, 1982, p. 297.

tendința prozei de „întoarcere la origini” presărată însă cu abateri, devieri și suprapuneri de la traseul clasic. Avem de-a face cu un produs la baza căruia se află o formulă veche, ajustată însă de scriitorul postmodern.

Prima secțiune a capitolului al treilea *Manifestări ale imaginarului artistic* se intitulează *Nomen omen*, deoarece analiza sistemului onomastic în creația lui Radu Petrescu a încercat să demonstreze justificarea numelor personajelor în raport cu destinul lor. Etimologia numelor personajelor este română sau franceză, iar tendința de a diminutiviza sau de a apela la hipocoristice este redusă. Prin nume autorul dorește să stabilească o legătură afectivă sau nu cu personajul, motiv pentru care în cazul unora folosește numele și prenumele, în cazul altora folosește doar prenumele. Tehnica maniheică va fi un alt principiu care stă la baza construcției acestui sistem. Sonoritatea numelor, semnificația sau etimologia pot fi antitetice sau dimpotrivă similare, evidențiind astfel preferința pentru unele personaje sau indiferența față de altele. Apariția numelor mitologice, atât de frecvent utilizate în ficțiune și în jurnal trădează cultul pe care scriitorul târgoviștean l-a avut pentru Homer, considerând *Iliada* model arhetipal al literaturii universale. Alte nume reale frecvent folosite sunt Gustave Flaubert, James Joyce, George Călinescu, Theodor Pallady. Antroponimele Pamina, Candide, Aurélie Verdet, Flori au o funcție intertextuală, ele funcționând ca niște reminiscențe ale unor lecturi anterioare. Creațiile proprii capătă acest statut prin accesarea la categoria substantivelor proprii, *Ideile*, *Opera*, *Textul*, *Omul cosmic*, *Maestrul*, *Cartea vieții*, *Omul* fiind termeni deja existenți în limbă, însă investiți cu alte valori și semnificații. Prenumele teoforice ale personajelor conduc la credința religioasă a scriitorului târgoviștean. Folosirea criptonimelor, prezente în mare parte în jurnal, este o metodă de protecție autoimpusă, fiindcă de cele mai multe ori sunt desemnate persoane reale, care în felul acesta rămân sub protecția anonimatului. Numele absente, cum este cazul reporterului din *O singură vârstă*, pot fi considerate o șarjă al cărei scop are la bază intenția de a „desființa” osatura romanului modern cu ale sale componente (personaj, loc, timp, discurs).

Subcapitolul *Teme și motive literare* a urmărit în primul rând stabilirea unei teorii în ceea ce privește tema, subiectul și motivul literar, pentru ca ulterior să identificăm în scrierile de ficțiune acele elemente cu aspect recurent, care în funcție de caracterul general au devenit *subiect* și raportate la caracterul particular au fost considerate *teme literare*, iar motivele sunt derivate din ultimele. Preocupat continuu de creație, subiect dominant, aceasta se va manifesta atât în planul cărții, cât și în plan ontic. Întreaga sa operă (jurnal, ficțiune, corespondență) dezvăluie semne clare ale imaginarului lui Radu Petrescu. Personajele, alter-egouri ale scriitorului, vor expune metode de lucru, așa cum se regăsesc în jurnal. Alte ipostaze ale acestor instanțe textuale vor deveni ființe de hârtie, nemulțumite de statutul de fanteze. Traseul ficțional al acestora nu va fi decât un pretext pentru a se justifica statutul de scriitor, adică o suprafață pe care cercetătorul trebuie să o sondeze pentru a ajunge la profunzimile textului și pentru a înțelege intenția unui scriitor postmodern, a cărui temă dominantă a fost creația ca dimesniune transtextuală. Absența ludicului din viața copilului privat de protecția mediului familial este a doua temă identificată în proza de ficțiune. Adolescenții devin ființe problematizante în primul rând din cauza privării de unul sau de ambii părinți, apoi deznădăcinarea de un univers matriceal îi determină să caute neîncetat o stare primordială. Jocurile sau activitățile specifice vârstei își pierd funcția ludică, fiind doar instrumente prin care se dorește anularea unei stări, a unei senzații sau a unui sentiment. Regăsirea unei stări prin intermediul întoarcerilor în trecut se realizează prin aducerea unor evenimente diegetice trecute în prezentul narațiunii sau anticiparea unor situații, confirmând astfel unidimensionarea temporală ori, în termenii lui Mircea Eliade, „ieșirea din prezentul istoric și reintegrarea în timpul etern”⁵. Capacitatea morții de a declanșa viața

---

⁵ Mircea Eliade, *Imagini și simboluri – Eseu despre simbolismul magico-religios*, Prefață de Georges Dumézil, Traducere de Alexandra Beldescu, Ed. Humanitas, București, 1994, p. 40.

este tema prin care moartea este prezentată ca formă aparentă de anulare a funcțiilor vitale doar în spațiul ontic, în cel scriptic generând procreația. În momentul conștientizării depline a morții unei instanțe autoritare (tatăl biologic, scriitorul), personajul ajunge la autosuficiență și prin noua ipostază demonstrează că statutul autorului devine amovibil. A cincea temă a fost denumită transformările la care dragostea îl supune pe adolescentul aflat în orașul de provincie. În cazul personajelor masculine apare interesul pentru femei inabordabile, de obicei căsătorite și mai în vârstă. Boala, gelozia sau vulgaritatea devin stavile ale permanentizării sentimentului, așa cum absența procreației constituie un alt obstacol, întrucât anulând instinctul de reproducere, viabilitatea cuplurilor devine imposibilă. Iubirea este doar o etapă în formarea personajelor, o etapă care, prin definiție, trebuie să aibă caracter provizoriu. O altă etapă necesară în formarea individului va fi călătoria, concretizată prin deplasări geografice sau prin peripluri literare.

A treia diviziune a acestei părți, *Izomorfismul mit-simbol*, s-a axat pe analiza miturilor și a simbolurilor plasate în substratul textelor. Imaginea primordială reprezentată prin mit este resuscitată în proza lui Radu Petrescu, declanșându-se astfel o posibilă repetare a istoriei și a ceea ce zeii și eroii au înfăptuit la originea Cosmosului, iar timpul în care se produce reiterarea miturilor nu mai este unul cronologic, ci primordial, ducând la pierderea funcției diacronice a timpului. O modalitate pentru acest demers este inserarea unor mituri sau a unor figuri mitice în corpul textului ficțional, printre personaje insolite, iar cealaltă strategie este prezentificarea trecutului prin tehnica narativă a actualizării unui moment diegetic trecut. Matei simte cum tot ce percepute negativ până în momentul apropierei de Dora se transformă în pozitiv, acum alături de ea, iar neplăcutul din prezent apare fără această însușire, datorită lucrurilor încântătoare din trecut. Are loc o actualizare a trecutului și o cunoaștere a stării paradisiace, or aceasta este eficiența interferării planurilor din prezent și trecut și viceversa. Reactualizarea momentelor din trecut are rolul de a stabili o ordine după crearea haosului în urma uitării sau a refulării acestora, un nou început. Personajele părăsesc spațiul limitat pentru a pătrunde în nemărginirea geografică a unor dimensiuni spațiale. Este un privilegiu care va lăsa însă niște semne. Niciunul dintre cei care trăiesc o astfel de experiență nu rămâne neschimbat. Posibilitatea retrăirii timpurilor revoluate confirmă ideea ciclicității omenirii, a istoriei și a civilizației, exact așa cum literatura stabilește punți de legătură între ce a fost și ce este.

Personajele respectă etape ale formării, menite să contureze un profil complet și complex, dragostea fiind axa la care se raportează cele trei stagii. Preformarea surprinde personajele în faza de dinaintea circumstanței amoroase, inițierea se face prin cunoașterea acestui sentiment, iar ultima etapă coincide cu destrămarea sentimentului amoros, când are loc o cufundare în inconștient și o confruntare între *umbră* și *anima*. Hercule, Icar, Osiris, Zeus, Perseu, Andromeda, Isis devin reprezentanți ai personajelor prin refacerea parțială sau prin imaginea răsunată a unui traseu mitic. Arhetipul androginului identificat în *Ce se vede*, *Matei Iliescu* și în *O singură vârstă* reface unitatea primordială prin contopirea principiului masculin cu cel feminin sau prin fuziunea Tatălui cu Fiul din care rezultă Duhul.

Indiferent de gradul de unicitate și individualitate atribuite ființei umane, aceasta se încadrează într-un tipar pe care îl respectă într-o oarecare măsură, iar dacă se abate, nu face decât să împrumute de la alte modele, mai mult sau mai puțin conștient. Oricât de tentant este mirajul unui traseu ce se abate de la cel "clasic", oricât de mult dorim să credem că trăim o altfel de viață decât predecesorii noștri, istoria ne dovedește constant că direcția este spre obârșie și că totul are un sens circular. Există o forță care restaurează echilibrul în lume și în orice perioadă istorică și literară această cenzură morală s-a simțit prin raportarea la trecut: negându-l, desființându-l, elogiindu-l, lumea s-a pus mereu în legătură cu trecutul.

Capitolul final, *Imaginea din oglindă*, vine să înfățișeze granița uneori insesizabilă între jurnal și ficțiune. Câștigul jurnalului și al autobiografiei, spre deosebire de ficțiune, este acela că

facilitează descoperirea omului din spatele scriitorului⁶, un aspect destul de îndrăgit de către cititori, mai ales dacă autorul e o personalitate marcantă, însă nu ne-am rezumat la acest aspect, fiind mai degrabă interesați să devoalăm Sinele pentru a înțelege mecanismele de creație. Am înregistrat astfel lamentațiile, frustrările, complexe, satisfacția, mulțumirea sau îndoiala, toate acestea însă în relație cu procesul creației artistice. Intenția noastră nu a fost aceea de a devoala un caracter fragil sau arogant, ci de a expune un personaj uman, rezultat al unui cumul de stări, sentimente, dispoziții dintre cele mai complexe și mai diferite. Ființa apare astfel ca o structură rizomatică alcătuită din ipostaze ale trupului, ale spiritului, ale minții, iar una singură nu poate defini omul, astfel că nu-l vom descoperi pe Radu Petrescu prin stabilirea analogiilor cu *Matei Iliescu* sau cu naratorul autodiegetic din *Didactica*, deși aceste coincidențe devoalează frânturi din viața reală a scriitorului târgoviștean.

Este destul de dificil, dacă nu chiar imposibil, să respecti un anumit gen literar fără să te abăți pe alocuri. Astfel, proza confesivă a lui Radu Petrescu îmbină caracteristici ale jurnalului de criză, de reflecție, de existență, al eului social, al vieții interioare. Nu există nicăieri vreo formulă de adresare directă făcută jurnalului prin care acesta să fie personificat, semn că scriitorul nu-i atribuie statutul de confident, însă chiar și în lipsa unei asemenea tehnici răzbate intenția destăinuirii sau a despovăririi emoționale (jurnal de criză). Lumea și mediul social pătrund în însemnările târgovișteanului prin perceperea lor prin intermediul literaturii (jurnal social). Notațiile cu încărcătură aforistică sau observațiile metaliterare împânzesc paginile diaristice, fiind produsul unei minți vigilente și al unei experiențe acumulate (jurnal de reflecție). Am convenit că sintagma *jurnal intim* este cea mai indulgentă în ceea ce privește hibridizarea genului abordat de Radu Petrescu. Ceea ce s-a conturat după abordarea jurnalului din această perspectivă a fost un *portret al artistului*, care nu aparține nici ficțiunii, nici realității sau care aparține în egală măsură ambelor dimensiuni, ceea ce ne-a determinat să adoptăm conceptul *personaj uman* în vederea desemnării celui care asistă și participă la evenimentele relatate. Subcapitolul *Disjunctia eului* a fost împărțit în două secțiuni prin care am evidențiat activitatea surprinsă în stare de veghe și cea onirică, ambele relevante pentru identificarea trăsăturilor naturii umane. Subcapitolul *Dimensiunea fictivă a literaturii confesive* a încercat o analiză a personalității artistice prin prisma atitudinii narcisice față de propria creație și propria corporalitate, identificându-se în discursul diaristic cele două elemente ale mitului: Narcis și Echo. Condamnat a avea o structură fizică șubredă⁷, trupului scriitorului târgoviștean îi este refuzată tihna, astfel că sunetele limbajului corporal se vor transforma în senzații de disconfort, echivalent al strigătelor nimfei Echo. Atenția scriitorului trebuie să își găsească un alt obiect al adorației, căci materia corporală nu este demnă de o asemenea afecțiune. Narcis este autorul care stă aplecat asupra creației sale și pe care o pierde odată ce i-a dat naștere⁸. Strigătul de disperare al tânărului tânjind după propria imagine devine neputința scriitorului de a-și părăsi progenitura, astfel că o va căuta mereu în propria operă (narcisism secundar) și va pendula mereu între condescență și modestie. Suprapunerile temporale, ekphrastica, manifestările textualismului, cronotopul, temele și motivele

---

⁶ Acest lucru este valabil numai în cazul unui cititor atent, perspicace și dornic de a descoperi eul profund despre care vorbea Marcel Proust în polemica cu Sainte-Beuve și care nu se va identifica odată cu aflarea aspectelor biografice ale autorului, ci prin lectura cărților sale, în profunzimile ființei creatoare, ce se găsește în operă.

⁷ “Îți voi înfățișa, la întoarcere, un RP la fel de slab, mă tem. Te mai întreb o dată: cum faci să fii gras. Colecționează timp de o săptămână numele și cantitatea mâncărilor pe care le iei, te rog. Nici nu-ți închipui câtă nevoie am”, scrisoare adresată lui Petru Creția, *Corespondență; Sinuciderea din Grădina Botanică*, Ediție de Marta Petreu și Ana Cornea, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2000, p. 15.

⁸ Chiar și poziția fizică a celui care scrie repetă gestul ogindirii personajului mitic. Așa cum Narcis stă deasupra apei, la fel procedează scriitorul, pentru care hârtia devine suprafață catoptrică. Actul fizic al scrierii este deseori conștientizat și înregistrat.

literare reluate în scrierile autobiografice sunt analizate în subsubcapitolul *Planul textual* și confirmă caracterul literar al acestor texte. Narcisismul primar este examinat în secțiunea *Nivelul corporalității – Hoc est corpus*, însă fenomenul nu se revelează prin atitudinea de adorație față de propria corporalitate, ci prin privilegierea senzației organice, care odată verbalizată sau scrisă devine text. *Dimensiunea reală a literaturii confesive* face obiectul ultimei părți a cercetării. Oglindirea realității nu este una dintre țintele propuse de Radu Petrescu pentru jurnal, dar se întâmplă ca cititorul să fie familiarizat cu aspecte sociale, politice, culturale sau familiale, însă numai pentru că acestea intră în sfera textului și a literaturii.

În proza lui Radu Petrescu, atât viața, cât și ficțiunea sunt exprimate stratificat. Viața, așa cum apare reliefată în jurnal, se raportează la literatură și viceversa, iar ficțiunea este gândită ca suprapunere de planuri, dimensiuni, niveluri, declanșându-se o mișcare haotică, al cărei efect caleidoscopic, deși paradoxal, are rolul de a juxtapune toate elementele disparate.

Bănuind că ar „mima” literatura prin felul său de a opera cu aceleași mari teme și motive literare, cu mituri și arhetipuri antice și biblice, cu reproduceri aproape exacte ale propriilor texte, Radu Petrescu a fost considerat un scriitor inocuu de către critica literară, în momentul primelor publicații. Scriitorul a demonstrat și continuă să o facă, prin textele sale, că literatura actuală se naște din literatură. Textualismul atât de dominant în opera autorului târgoviștean este o dovadă a capacității intuitive, fiindcă fenomenul, de când a fost conștientizat și teoretizat de către specialiștii în domeniu, a devenit un praxis asumat al literaturii postmoderne. Radu Petrescu surprinde prin noutatea reluării, nu în sensul reînțoarcerii la marile teme ale literaturii, cât a reînțoarcerii la propriul text, demonstrând cum acesta se poate reinventa prin revenirea la sine însuși, dar și prin introducerea unui nou tip de personaj capabil să își conștientizeze statutul de ființă de hârtie.

Bibliografie

Bibliografia operei lui Radu Petrescu

1. *Matei Iliescu*, Editura Eminescu, București, 1970.
2. *Proze (Didactica Nova, Sinuciderea din Grădina Botanică, Jurnal, În Efes)*, Editura Eminescu București, 1971.
3. *singură vârstă*, Editura Cartea Românească, București, 1975.
4. *Oceanul întors*, Editura Cartea Românească, București, 1977.
5. *Ce se vede*, Editura Eminescu, București, 1979.
6. *Părul Berenicei*, Editura Cartea Românească, București, 1981.
7. *Meteorologia lecturii*, Editura Cartea Românească, București, 1982.
8. *A treia dimensiune*, Editura Cartea Românească, București, 1984.
9. *Catalogul mișcărilor mele zilnice. Jurnal 1946-1951/ 1954-1956*, Editura Humanitas, București, 1999.
10. *Corespondență; Sinuciderea din Grădina Botanică*, Ediție de Marta Petreu și Ana Cornea, Ed. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2000.
11. *Prizonier al provizoratului: jurnal 1957 – 1970*, Ediție îngrijită de Ruxandra Mihăilă, Tabel cronologic de Adela Petrescu, Ed. Paralela 45, Pitești, 2002.
12. *Pentru buna întrebuințare a timpului*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2009.
13. *Prezent și în același timp străin*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2011.

Dicționare și antologii

1. *Romanul românesc în interviuri*, Antologie, text îngrijit, sinteze bibliografice și indici de Aurel Sasu și Mariana Vartic, vol. II (G-P), partea II, Ed. Minerva, București, 1986.
2. *Pentru o teorie a textului, Antologie Tel Quel 1960-1971*, Introducere, antologie și traducere de Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasiliu, Ed. Univers, București, 1980.
3. Chevalier, Jean; Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri (mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere)*, Traducere după ediția din 1969 revăzută și adăugită, vol. I, Ed. Artemis, București, 1995.
4. Cobeț, Doina; Eugenia Dima, Florin Faifer ș.a., *Dicționar enciclopedic*, Doina Ediția a V-a, revizuită și actualizată, Ed. Cartier, București, 2004.
5. *Dicționarul General al Literaturii române al Academiei Române*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2006.
6. *Dicționarul Scriitorilor Români*, coordonat de Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu, Ed. Albatros, București, 2001.
7. Ionescu, Cristian, *Dicționar de onomastică*, Ed. Elion, 2001.
8. Petraș, Irina, *Teoria Literaturii: dicționar-antologie*, Ed. Didactică și Pedagogică, 2009.
9. Evseev, I., *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Ed. Amarcord, Timișoara, 2001.
10. Ruști, Doina, *Dicționar de teme și simboluri din literatura română*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2002.

Bibliografie generală

Critică, istorie și teorie literară

1. Adam, Jean-Michel; Revaz, Françoise, *Analiza povestirii*, Traducere de Sorin Pârvu, Institutul European, 1999.
2. Andru, Vasile, *Memoria textului*, Ed. Cartea Românească, București, 1992.
3. Anzieu, Didier, *Psihanaliza travaliului creator*, Traducere din limba franceză și prefață de Bogdan Ghiu, Ed. Trei, București, 2004.
4. Bachelard, Gaston, *Apa și visele, Eseu despre imaginația materiei*, Traducere de Irina Mavrodin, Ed. Univers, București, 1995.
5. Badea, Ștefan, *Semnificația numelor proprii eminesciene*, Ed. Albatross, București, 1990.
6. Bahtin, Mihail, *Probleme de literatură și estetică*, Traducere de Nicolae Iliescu, Prefață de Marian Vasile, Ed. Univers, București, 1982.
7. Barbu, Marian, *Aspecte ale romanului românesc contemporan*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1993.
8. Barthes, Roland, *Eseuri critice*, Traducere din franceză de Iolanda Vasiliu, Ed. Cartier, Chișinău, 2006.
9. Barthes, Roland, *Plăcerea textului, Roland Barthes despre Roland Barthes, Lecția*, Traducere din franceză de Marian Papahagi și Sorina Danailă, Ed. Cartier, 2006.
10. Barthes, Roland, *Romanul scriiturii*, Prefață de Adriana Babeți, Selecție de texte și traducere de Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasiliu, Ed. Univers, București, 1987.
11. Bențea, Mircea, *Radu Petrescu - Farmecul discret al autoreflexivității*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
12. Berindeiu, Nicolae, *Corpul și textul*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2010.
13. Maurice Blanchot, *Spațiul literar*, Traducere și prefață de Irina Mavrodin, Ed. Minerva, 2007.
14. Booth, Wayne C., *Retorica romanului, În românește de Alina Clej și Ștefan Stoenescu*, Prefață de Ștefan Stoenescu, Ed. Univers, București, 1976.
15. Bourdieu, Pierre, *Regulile artei*, Ed. Art, 2007.
16. Boldea, Iulian, *Teme și variațiuni*, Ed. EuroPress, 2008.
17. Braga, Corin, *10 Studii de Arhetipologie*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1999.
18. Braga, Corin, *De la arhetip la anarhetip*, Editura Polirom, Iași, 2006.
19. Bremond, Claude, *Logica povestirii*, Traducere de Micaela Slăvescu, Ed. Univers, București, 1981.
20. Buciu, Marian Victor, *Țepeneag: între onirism, textualism, postmodernism*, Ed. Aius, Craiova, 1998.
21. Burdescu Focșeneanu, Felicia, *Sinele și celălalt. Probleme ale dedublării în poezia lui Lucian Blaga și William Butler Yeats*, Ed. Universal Dalsi, 1999.
22. Caillois, Roger, *Omul și sacrul*, ediție adăugită cu trei anexe despre sex, joc și război în relațiile loc cu sacrul, Traducere din limba franceză de Dan Petrescu, Editura Nemira, 1997.
23. Caillois, Roger, *Mitul și omul*, Traducere din limba franceză de Lidia Simon, Ed. Nemira, 2000.
24. Camus, Albert, *Fața și reversul; Nunta, Mitul lui Sisif, Omul revoltat; Vara*, Traducere din limba franceză de Irina Mavrodin, Mihaela Simion, Modest Morariu, Grupul Editorial RAO, București, 2002.
25. Călinescu, Al., *Biblioteci deschise*, Ed. Cartea Românească, București, 1986.

26. Călinescu, George, *Scriitori străini*, Antologie și text îngrijit de Vasile Nicolescu și Adrian Marino, Editura pentru Literatură Universală, București, 1967.
27. Călinescu, Matei. *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii - cu un capitol românesc inedit despre Mateiu I. Caragiale (2002)*, Trad. din lb. engleză Virgil Stanciu, Ed. Polirom, Iași, 2003.
28. Călinescu, Matei, *Cele cinci fețe ale modernității*, traducere de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, Ed. Univers, București, 1995.
29. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999..
30. Ciocârlie, Corina, *Femei în fața oglinzii*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1998.
31. Cistelean, *Aide-Mémoire: aspecte ale memorialisticii românești*, Ed. Aula, Brașov, 2007.
32. Cocagnac, Maurice, *Simbolurile biblice – Lexic teologic*, Traducere din franceză de Michaela Slăvescu, Ed. Humanitas, București, 1997.
33. Codoban, Aurel, *Semn și interpretare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
34. Codoban, Aurel, *Structura semiologică a structuralismului*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984..
35. Cornea, Andrei, *Cuvintelnice fără frontiere sau Despre trădarea Anticilor de către Moderni de-a lungul, de-a latul și de-a dura vocabularului de bază*, Ed. Polirom, 2002.
36. Cournut, Jean, *De ce se tem bărbații de femei?*, Traducere din limba franceză de Daniela A. Luca, Ed. Trei, București, 2003.
37. Crăciun, Gheorghe, *Pactul somatografic*, Ediție îngrijită și prefață de Ion Bogdan Lefter, Ed. Paralela 45, 2009.
38. Crăciun, Gheorghe, *Doi într-o carte (fără a-l mai socoti pe autorul ei) Fragmente cu Radu Petrescu și Mircea Nedelciu*, Ed. Grinta, Cluj-Napoca, 2003.
39. Crăciun, Gheorghe, *Competiția continuă – Generația '80 în texte teoretice*, Ed. Paralela 45, Pitești, 1999.
40. Crăciun, Gheorghe, *Introducere în teoria literaturii*, Ed. Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011.
41. Cristea, Dan, *Faptul de a scrie*, Ed. Cartea Românească, București, 1980.
42. Crohmălniceanu, Ovid. S., *Pâinea noastră cea de toate zilele*, Ed. Cartea Românească, 1981.
43. Csiki, Ligia, *Modelarea și textul literar*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2000.
44. Currie, Mark, *Postmodern Narrative Theory*, Published by Palgrave, 1998.
45. Dan, Ilie, *Studii de onomastică*, Ed. Vasiliana '98, Iași, 2006.
46. Dărămuș, Lucia, *Mituri și legende ale Antichității*, Ed. Ideea europeană, București, 2008.
47. Deleuze, Gilles, *Diferență și repetiție*, traducere de Toader Saulea, Ed. Babel, București, 1995.
48. Dragolea, Mihai, *În exercițiul ficțiunii*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2006.
49. Dragolea, Mihai, *Arhiva de goluri și plinuri*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1998.
50. Dragoș, Elena, *Structuri narative la Liviu Rebreanu*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981.
51. Ducrot, Oswald; Todorov, Tzvetan, Sperber, Dan, Safouan, Moustafa Wahl, François, *Qu'est-ce que le structuralisme?*, Éditions du Seuil, Paris, 1968.
52. Durand, Gilbert, *Figuri mitice și chipuri ale operei – de la mitocritică la mitanaliză*, Traducere din limba franceză de Irina Bădescu, Ed. Nemira, 1998.
53. Eco, Umberto, *Tratat de semiotică generală*, Traducere de Anca Giurescu și Cezar Radu, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1982.
54. Eco, Umberto, *Opera deschisă*, Traducere și prefață de Cornel Mihai Ionescu, Ed. Paralela 45, Pitești, 2006.

55. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, Traducere din italiană de Ștefania Mincu și Daniela Crăciun Ed. Polirom., 2007.
56. Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Editura Univers, București, 1978.
57. Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase, I. - de la epoca de piatră la misterele lui Eleusis*, Traducere de Cezar Baltag, Editura științifică și enciclopedică, București, 1981.
58. Eliade, Mircea, *Imagini și simboluri – Eseu despre simbolismul magico-religios*, Prefață de Georges Dumézil, Traducere de Alexandra Beldescu, Ed. Humanitas, București, 1994.
59. Evseev, Ivan, *Cuvânt – Simbol – Mit*, Ed. Facla, Timișoara, 1983.
60. Foucault, Michel, *Ce este un autor? Studii și conferințe*, Traducere de Bogdan Ghiu și Ciprian Mihali, Ed. Ideea Design & Print, Cluj, 2004.
61. Freud, Sigmund, *Introducere în psihanaliză*, Traducere, studiu introductiv și note: Dr. Leonard Gavrilu, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1980.
62. Freud, Sigmund, *Opere, vol. IX, Interpretarea viselor*, Traducere din limba germană de Roxana Melnicu, Ed. Trei, București, 1999.
63. Gavrilu, Leonard, *Inconștientul în viziunea lui Lucian Blaga*, Ed. Iri, București, 1997.
64. Genette, Gerard, *Figuri*, Selecție, traducere și prefață de Angela Ion și Irina Mavrodin, Ed. Univers, 1978.
65. Gheorghiu, Mihai Dinu și Lupu, Mihăiță, coord., *Mobilitatea elitelor în România secolului al XX-lea*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2008.
66. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Reflexe condiționate*, Ed. Cartea Românească, 1984
67. Gheorghiu, Mihai Dinu, *Ibrăileanu, romanul criticului*, Ed. Albatros, București, 1981.
68. Ghiban, Anamaria, *Incursiuni în universul epic*, Ed. Pim, Iași, 2008.
69. Glodeanu, Gheorghe, *Narcis și oglinda fermecată – Metamorfozele jurnalului intim și literatura română*, Ed. Tipo Moldova, Iași, 2012.
70. Graur, Alexandru, *Nume de persoane*, Ed. Științifică, București, 1965.
71. Hannay, John, *The intertextuality of fate, A study of Margaret Drabble*, A Literary Frontiers Edition, No. 28, University of Missouri Press, Columbia, 1986.
72. Harvey, David, *Condiția postmodernității (O cercetare asupra originilor schimbării culturale)*, Traducere de Cristina Gyurcsik, Irina Matei, Editura Amarcord, Timișoara, 2002.
73. Hăulică, Cristina, *Textul ca intertextualitate*, Editura Eminescu, București, 1981.
74. Hocke, G. R., *Lumea ca labirint*, Ed. Meridiane, București, 1973, postfață de Andrei Pleșu „Maniersimul sau partea noastră de umbră”.
75. Holban, Ioan, *O istorie a jurnalului românesc*, Ed. Tipo Moldova, Iași, 2009.
76. Holban, Ioan, *Radu Petrescu în Profiluri epice contemporane*, Ed. Cartea Românească, 1987.
77. Holban, Ioan, *Literatura subiectivă*, Ed. Minerva, București, 1989.
78. Holban, Ioan, *Ion Creangă – spațiul memoriei*, Princeps Edit, 2004.
79. Horodniceanu, Nicu, *Eul flexibil sau despre teatralitate*, Ed. Albatros, București, 1999.
80. Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*, Traducere de Dan Popescu, Ed. Univers, București, 2002.
81. Ibrăileanu, Garabet, *Numele proprii în opera comică a lui Caragiale*, în I. L. Caragiale, *Teatru*, Ed. Facla, Timișoara, 1983.
82. Ignat, Mihai, *Onomastica în romanul românesc*, Ed. Universității Transilvania din Brașov, 2009.

83. Ilieș, Ioan, *Posteritatea lui Radu Petrescu*, Ed. Tipomur, Târgu-Mureș, 1993.
84. Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Narațiune și dialog în proza românească*, Editura Academiei Române, București, 1991.
85. Iorgulescu, Mircea, *Fireșul ca excepție*, Cartea Românească, București, 1979
86. Iova, Gheorghe, *Acțiunea textuală*, Ed. Paralela 45, Pitești, 1999.
87. Jordan, M., *Din mitul lumii*, Enciclopedie tematică, Traducere din engleză de Walter Fotescu, Editura Humanitas, București, 2002.
88. Jung, C. G., *Opere complete: Arhetipurile și inconștinetul colectiv*, Ediție revizuită și întregită, Traducere din limba germană de Viorica Nișcov, Editura Trei, 2004.
89. Jung, C. G., *Opere complete: Tipuri psihologice; Arhetipurile și inconștinetul colectiv*, Ediție revizuită și întregită, Traducere din limba germană de Viorica Nișcov, Editura Trei, 2004.
90. Jung, C. G., *Opere complete 15, Despre fenomenul spiritului în artă și știință*, Traducere din limba germană de Gabriela Danțiș, Ed. Trei, București, 2003.
91. Kun, N. A., *Legende și miturile Greciei Antice*, Editura Garamond, București, 2008.
92. Le Rider, Jacques, *Jurnale intime vieneze*, Traducere din limba franceză și prefață de Magda Jeanrenaud, Ed. Polirom, București, 2001.
93. Lefter, Ion Bogdan, *Primii postmoderni: „Școala de la Târgoviște”*, Ed. Paralela 45, 2003
94. Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism. Din dosarul unei bătălii, ediția a II-a adăugită*, Ed. Paralela 45, 2002.
95. Lejeune, Philippe, *Pactul autobiografic*, Traducere de Irina Margareta Nistor, Ed. Univers, București, 2000.
96. Lieblich, Amia, Tuval-Mashiach, Rivka, Zilber, Tamar, *Cercetarea narativă: citire, analiză și interpretare*, Traducere de Adela Toplean, Ed. Polirom, 2006.
97. Maingueneau, Dominique, *Analiza textelor de comunicare*, Traducere de Mariana Șovea, Ed. Institutul European, Iași, 2007.
98. Maingueneau, Dominique, *Discursul literar: Paratopie și scenă de enunțare*, Traducere de Nicoleta Loredana Moroșan, Ed. Institutul European, 2007.
99. Maingueneau, *Pragmatică pentru discursul literar*, Traducere de Raluca-Nicoleta Balațachi, Ed. Institutul European, Iași, 2007.
100. Mancaș, Mihaela, *Tablou și acțiune. Descrierea în proza narativă românească*, Ed. Universității din București, 2005.
101. Manolescu, Ion, *Literatură memorialistică*, Ed. Humanitas, București, 1996.
102. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Ed. Paralela 45, 2007.
103. Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe*, Ed. 100+1 Gramar, București, 1998.
104. Marga, Delia, *Introducere în analiza discursului, cu referire la istorie și sfera publică*, Ed. Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2003.
105. Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, Ediție îngrijită și postfață de Sorina Sorescu, Ed. Aius Printed, Craiova, 2007.
106. Martin, Mircea, *G.Călinescu și „complexele” literaturii române*, Ed. Albatros, București, 1981.
107. Matei, Sorin Adam, *Boierii minții*, Ed. Compania, București, 2004.
108. Mauron, Charles, *De la metaforele obsedante la mitul personal*, Traducere din limba franceză de Ioana Bot, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
109. Mavrodin, Irina, *Operă și monotonie – și alte eseuri din perspectivă poietică/poetică*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2004.

110. Mânzat, Ion, *Psihologia sinergetică: În căutarea umanului pierdut*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Cuvânt înainte de prof. univ. dr. Dumitru Constantin-Dulcan, Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2010.
111. Mihăieș, Mircea, *Cărțile crude-Jurnalul intim și sinuciderea*, Editura Amarcord, Timișoara, 1995.
112. Mincu, Marin, *Textualism și autenticitate (Eseu despre textul poetic III)*, Ed. Pontica, Constanța, 1993.
113. Mincu, Marin, *Ion Barbu – eseu despre textualizarea poetică*, Ed. Cartea Românească, 1981.
114. Montangelo, Jacques, *Vis și cogniție*, Traducere de Marina Mureșanu Ionescu, Ed. Polirom, Iași, 2003
115. Moraru, Cornel, *Textul și realitatea*, Ed. Eminescu, București, 1984.
116. Moraru, Cornel, *Obsesia credibilității*, Ed. Didactică și Pedagogică, R.A., București.
117. Mușat, Carmen, *Strategiile subversiunii, Descriere și narațiune în proza postmodernă românească*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002.
118. Muthu, Mircea, *Alchimia mileniului*, Ed. Cartea Românească, București, 1989.
119. Muthu, Mircea, *Permanențe literare românești din perspectivă comparată*, Ed. Minerva, București, 1986.
120. Negoșescu, Ion., *Scriitori contemporani*, Ed. Dacia, Cluj, 1994.
121. Nistor, Eugeniu, *Teoria blagiană despre matricea stilistică*, Editura Ardealul, 1999.
122. Oprea, Nicolae, *Opera și autorul*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2001.
123. Papahagi, Marian, *Eros și utopie*, Ediția a II-a, Postfață de Ion Pop, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1999.
124. Papahagi, Marian, *Cumpănă și semn*, Ed. Cartea Românească, 1990.
125. Pârvulescu, Ioana, *Alfabetul Doamnelor, De la doamna B la doamna T*, Ed. Crater, București, 1999.
126. Perian, Gheorghe, *Literatura în schimbare*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2010.
127. Petraș, Irina, *Teme și digresiuni*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2006.
128. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernității*, Ediția a II-a, Ed. Paralela 45, Pitești, 1998.
129. Petri, Alina Bianca, *Personajul literar: între lumea textului și lumea cititorului*, Ed. Casei Corpului Didactic Cluj, Cluj-Napoca, 2010.
130. Plett, Heinrich F., *Știința textului și analiza de text*, în românește de Speranța Stănescu, Ed. Univers, București, 1983.
131. Podoabă, Virgil, *Metamorfozele punctului*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2004.
132. Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine, vol. II, versiune revizuită și augmentată*, Ed. Semne, București, 2009.
133. Popovici, Vasile, *Lumea personajului*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997.
134. Quintilianus, Fabius M., *Arta oratorică*, vol. 3, Traducere de Maria Hetco, Ed. Minerva, București, 1974.
135. Rachieru, Adrian Dinu, *Elitism și postmodernism Postmodernismul românesc și circulația elitelor*, Ed. Garuda-Art, Chișinău, 2000.
136. Ricardou, Jean, *Noi probleme ale romanului*, În românește de Liana și Valentin Atanasiu, Prefață de Irina Mavrodin, Ed. Univers, 1988.
137. Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, volumul III, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Ed. Porto-Franco, Galați, 1996.

138. Sala, Dana, *Abisurile oglindirii – Configurații ale mitului lui Narcis în literatura română*, Postafă de Mircea Popa, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2007.
139. Schifirneț, Constantin, *Generație și cultură*, Ed. Albatros, București, 1985.
140. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului*, Editura Minerva, București, 1993.
141. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim - Există o poetică a jurnalului?*, *Intimismul european, Diarismul românesc*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001.
142. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi, IV*, Editura Cartea Românească, București, 1989.
143. Simuț, Ion, *Diferența specifică*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1982.
144. Spiridon, Monica; Lefter, Ion, Bogdan; Crăciun, Gheorghe, *Experimentul literar românesc postbelic*, Ed. Paralela 45, Pitești, 1998.
145. Soviany, Octavian, *Apocaliptica textului (Încercare asupra textualismului românesc)*, Ed. Palimpsest, București, 2008.
146. Ștefănescu, Alex., *Prim-plan (35 de profiluri de scriitori români contemporani, dispuse în ordine cronologică)*, Ed. Eminescu, București, 1987.
147. Tiutiucă, Dumitru, *Teoria literară*, Ed. Institutului european, Iași, 2002.
148. Todorov, Tzvetan, *Poetica. Gramatica Decameronului*, Traducere și studiu introductiv Paul Miclău, Ed. Univers, București, 1975.
149. Toth, Imre, *Palimpsest*, în românește de Petru Creția, Ed. Humanitas, 1995.
150. Trifan, Manuela; Preda, Alina, *On text production: the integral relationship to translation*, Presa Universitară Clujeană, 2008.
151. Tucan, Dumitru, *Introducere în studiile literaturii*, Ed. Institutul European, Iași, 2007.
152. Tupan, Maria-Ana; Marin Cilea, *Teoria și practica literaturii la început de mileniu*, Ed. Contemporanul, 2010.
153. Turcuș, Claudiu, *Estetica lui Norman Manea*, Ed. Cartea Românească, București, 2012.
154. Ursa, Mihaela, *Scriitopia* (ediția a II-a, revăzută și adăugită), Ed. Dacia XXI, 2010.
155. Varga, Dragoș, *În căutarea naratorului perfect*, Prefață de Bogdan Crețu, Institutul European, Iași, 2011.
156. Vianu, Tudor, *Studii de literatură română*, Ediție îngrijită de Vlad Alexandrescu, Ed. Fundației Pro, București, 2003.
157. Vlad, Carmen, *Textul aisberg*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Casa Cărții de Știință, Cluj, 2003.
158. Vlad, Ion, *Lectura romanului*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
159. Vrăsmaș, Niculae, *Jurnale paralele. Radu Petrescu văzut de un elev al său*, Ed. Erikon, Cluj-Napoca, 2008.
160. Vultur, Smaranda, *Infinitul mărunț, De la configurația intertextuală la poetica operei*, Ed. Cartea Românească, București, 1992.
161. Zaciu, Mircea, *Scrisori nimănui*, Ed. Cogito și Arhipelag, Oradea – Târgu-Mureș, 1996.
162. Zaciu, Mircea, *Cu cărțile pe masă*, Ed. Cartea Românească, București, 1981.
163. Zafiu, Rodica, *Narațiune și poezie*, Ed. All, 2000.
164. Zamfir, Mihai, *Cealaltă față a prozei*, Ed. Eminescu, București, 1988.

Periodice

1. Anton Tudor, Eugenia, *Radu Petrescu: „Proze” în Viața românească*, nr. 3, 1972.
2. Ardeleanu, Virgil, *Radu Petrescu: „Matei Iliescu” în Steaua*, nr. 4, 1970.
3. Ardeleanu, Virgil, *Radu Petrescu: „Proze” în Steaua*, nr. 4, 1972.
4. Babeți, Adriana, *“În arhivă” în Orizont*, nr. 8, 1990.

5. Cărtărescu, Mircea, „Textualism, biografism, sincronie stilistică”, în *Cronica*, nr. 25 , 1985.
6. Chelu, Marin, „Școala de la Târgoviște nu înseamnă «literatură ca un bloc, ci prietenie ca un bloc»”, interviu cu Mircea Horia Simionescu în *Familia*, nr. 2, 1995.
7. Ciocârlie, Livius, „Cărțile ieșite din comun” în *Orizont*, nr. 8, 1981.
8. Condurache, Val, Doi, „Radu Petrescu «O singură vârstă», Norman Manea «Primele porți»” în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1975.
9. Condeescu, Alexandru, „Textualisme”, în *Luceafărul*, nr. 25 (1207), 1985.
10. Condeescu, Alexandru; Costache Olăreanu, Alexandru George, Tudor Țopa, Bedros Horasangian, Gheorghe Iova, Florin Iaru, „Evocări” în *Manuscriptum*, nr. 1-4, 1993,
11. Cristea, Valeriu, *Creație și ironie* în „*România literară*”, nr. 33, 1975.
12. Crăciun, Gheorghe, “«Târgovișteanul» Țepeneag, «oniricul» Radu Petrescu, «textualistul» Kogălniceanu” în *Arca*, nr. 7-8, 1992.
13. Crohmălniceanu, Ov. S, Radu Petrescu: „*Matei Iliescu*” în *Viața românească*, nr. 8,1970.
14. Crohmălniceanu, OV. S., *Radu Petrescu: „Proze”* în *România literară*, nr. 5, 1972.
15. Culcer, Dan, „Radu Petrescu: *Proze*” în *Vatra*, nr. 8, 1972.
16. Culcer, Dan, „*Oceanul întors*” în *Vatra*, nr. 8, 1978.
17. Dima, Simion, „*Proze de Radu Petrescu*” în *Orizont*, nr. 2, 1972.
18. Dragolea, Mihai, “Oglinda de la început” în *Apostrof*, nr. 6, 1991.
19. Dumitriu, Dana, „Radu Petrescu *Matei Iliescu*” în *România literară*, nr. 10, 1970.
20. Dumitriu, Dana, „*Proze*” în *Argeș*, nr. 2, 1972.
21. Dumitriu, Daniel, „Radu Petrescu – Critica prozei”, în *Convorbiri literare*, nr. 3, 1972.
22. George, Alexandru, „Radu Petrescu și Școala de la Târgoviște” în *România literară*” nr. 21, 1991.
23. George, Alexandru, „Descoperirea lui Radu Petrescu” în *Vatra*, nr. 9, 1984.
24. Georgescu, Paul, „Plăcerile calofilie” în *Contemporanul*, nr.2, 1972.
25. Gheorghiu, Mihai Dinu, „Pagini și zile sau «Lumea ca voință și reprezentare»” în *Viața românească*, nr. 8, 1981.
26. Guțan, Ilie, „Ce nu se vede” în *Viața românească*, nr. 12, 1980.
27. Holban, Ioan, „Textul ca oglindă” în *Cronica*, nr. 9, 1981.
28. Iorgulescu, Mircea, „Conștiința și orgoliul creației” în *Convorbiri literare*, nr. 9, 1978.
29. Lefter, Ion Bogdan, „Sinteză de scriituri” în *Luceafărul*, nr. 40, 1980.
30. Lefter, Ion Bogdan, „Jurnalul adevărat” în *Contrapunct*, nr. 42, 1991.
31. Leonte, Liviu, „Prozatori artiști” în *Cronica*, nr. 48, 1975.
32. Marcoș, Ion, „Radu Petrescu: *Matei Iliescu*” în *Tribuna*”, nr. 32, 1973.
33. Micu, Dumitru, „Proza «artistă»” în *Contemporanul*, nr. 37, 1975.
34. Mihăilă, Rodica, „Titlul, metatext și intertext”, Vasiliu, E., „Intertextualitate: Câteva disocieri necesare”, Neț, Mariana, „Tensiunea textului și intertextualitatea” în „*Studii și cercetări lingvistice*”, XXXVI, 1 ianuarie-februarie, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1985.
35. Negoșescu, I., „Opera lui Radu Petrescu” în *Viața Românească*, nr. 12, 1990.
36. Perian, Gheorghe, „Ideea de generație în critica literară postmodernă” în *Vatra*, nr. 4-5, 2013.
37. Podoabă, Virgil, „*Părul Berenicei* de Radu Petrescu” în *Familia*, nr. 3, 1982.
38. Popa, Dumitru Radu, „Obsesia literaturii” în *România literară*, nr. 35, 1981.
39. Popa, Dumitru Radu, „Cel care scrie” în *Luceafărul*, nr. 27, 1985.
40. Pricop, Constantin, „Radu Petrescu: *Matei Iliescu*” în *Convorbiri literare*, nr. 6, 1970.

41. Protopopescu, Al., „Radu Petrescu *Proze*”, în *Ateneu*, nr. 3, 1972.
42. Pruteanu, George, „Un roman despre absolutul iubirii” în *Convorbiri literare*, nr. 21, 1973.
43. Săvitescu, Ionel, „Radu Petrescu – *Oceanul întors*” în *Ateneu*, nr. 5, 1998.
44. Silvestri, Artur, „Radu Petrescu: *Părul Berenicei*” în *Luceafărul*, nr. 18, 1981.
45. Simion, Eugen, „Romanul autoreferențial” în *Ramuri*, nr. 10, 1987.
46. Simion, Eugen, „Jurnalul lui Radu Petrescu (I)” în *Ramuri*, nr. 6, 1988.
47. Spiridon, Monica, „O «figură» a discursului critic: Textualismul” în *Cronica*, nr. 41, 1987.
48. Stanomir, Ioan, „*Matei Iliescu* sau despre frumos” în *Luceafărul*, nr. 32, 1997.
49. Șeptilici, Ana, „*Didactica Nova*: «catalogul de imagini»” în *Contrapunct*, nr. 22, 1992.
50. Ștefănescu, Alex., „La o nouă lectură” în *România literară*, nr. 35, 1997.
51. Udrea, Silvia, „Radu Petrescu sau altitudinea eseului” în *Vatra*, nr. 189, 1986.
52. Ungheanu, M., „Radu Petrescu: *O singură vârstă*” în *Luceafărul*, nr. 32, 1975.
53. Ungureanu, Cornel, „Radu Petrescu: *Matei Iliescu*” în *Orizont*, nr. 6, 1970.
54. Ungureanu, Cornel, „Scriitorul și literatura înconjurătoare” în *Contemporanul*, nr. 22, 1978.
55. Ursache, Magda, „Radu Petrescu: *Patetica Nova*” în *Cronica*, nr. 30, 1972.
56. Uțanu, Carmen, „Polifonismul lui Radu Petrescu” în *Orizont*, nr. 44, 1987.
57. Vlad, Ion, „Și alte înfățișări ale prozei” în *Tribuna*, nr. 30, 1975.
58. Zăciu, Mircea, „Radu Petrescu: *Ce se vede*” în *Steaua*, nr. 4, 1980.

Site-uri

1. Abbott, H. Porter, *The Cambridge Introduction to Narrative*, Second Edition, Cambridge University Press, New York, 2008
<http://books.google.ca/books?id=Jyyt1826rhsC&pg=PA95&dq=motif+theme&hl=en&sa=X&ei=cY5nT-rqJIGcgwf28ZXeAg&ved=0CD0Q6AEwAQ#v=onepage&q=motif%20theme&f=false>.
2. Burta-Cernat, Bianca, “Un metaroman atipic”, în *Observator cultural*, nr. 457, ianuarie 2009
http://www.observatorcultural.ro/Un-metaroman-atipic*articleID_21060-articles_details.html
3. Castro, Ginette, *American Feminism, A Contemporary History*, Translated from French by Elizabeth Loverde-Bagwell, 1990
http://books.google.ro/books?id=DYuBjJXGsZkC&pg=PA125&dq=carolyn+heilbrun+toward+a+recognition&hl=ro&sa=X&ei=F2noUJnNFcjWswa2_YG4Cw&sqi=2&ved=0CDgQ6AEwAQ#v=onepage&q=carolyn%20heilbrun%20toward%20a%20recognition&f=false.
4. Câmpeanu, Remus, *Intelectualitatea română din Transilvania în veacul al VIII-lea*
<http://www.history-cluj.ro/Istorie/cercet/CampianRemus/intelectualitatea.pdf>.
5. Chandler, Daniel, *Semiotics for Beginners- Intertextuality*,
<http://users.aber.ac.uk/dgc/Documents/S4B/sem09.html>.
6. Chatman, Seymour, *Storry and Discourse*, Cornell University Press, 1978
<http://books.google.ro/books?id=ewrOp9uPjYUC&printsec=frontcover&dq=narrative+structures&hl=ro&sa=X&ei=okOVT--eLYSe-QaQt7yZCw&ved=0CC8Q6AEwAA#v=onepage&q=narrative%20structures&f=true>.
7. Collier, Christine, *Autotextuality, or Dialogic Imagination in A Cormac McCarthy Companion: The Border Trilogy*, published by University Press of Mississippi, 2001
<http://books.google.ro/books?id=2vrmdnghsloC&pg=PA5&dq=autotextual&hl=ro&sa=X&ei=rK4GUPnCKojftAbYrZDhBg&ved=0CEQQ6AEwAw#v=onepage&q=autotextual&f=false>.

8. Condrea, Irina, *Antroponimul ca semn lingvistic*, Revista *Limba Română*, Nr. 3-6, anul XXI, 2011, <http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1197>.
9. Gerard, Genette, *Narrative Discourse - An Essay in Method*, Translated by Jane E. Lewin, Foreword by Jonathan Culler <http://books.google.ro/books?id=yEPuQg7SOxIC&pg=PA9&dq=genette+figures+III&hl=ro&sa=X&ei=BGeVT6i9A8Wi-gahvKWxBA&ved=0CDgQ6AEwAg#v=onepage&q=genette%20figures%20III&f=false>.
10. Gracia, Jorge J. A., *A Theory of Textuality: The Logic and Epistemology*, Published by State University of New York Press, Albany <http://books.google.ro/books?id=Qkg45iTWheC&printsec=frontcover&dq=textuality&hl=ro&sa=X&ei=D-UGUPPhNcfjtQas-7DJBg&ved=0CFIQ6AEwBg#v=onepage&q=textuality&f=false>.
11. Griffith, Kelley, *Writing Essays about Literature: A Guide and Style Sheet*, Eight Edition, Printed in Canada, 2011 http://books.google.ro/books?id=a05Efo1hOa4C&pg=PA40&dq=&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
12. Jost, François; Jean-Charles Seigneuret, *Dictionary of Themes and Motifs A-J*, Greenwood Publishing Group, 1988 <http://books.google.ro/books?id=OCHXr3RIETQC&printsec=frontcover&dq=literary+the+mes+and+motifs&hl=ro&sa=X&ei=wSblUIuaN4Fswaeq4DIAG&ved=0CDAQ6AEwAA>.
13. Lee, Anthony W., *Dead Masters: Mentoring and Intertextuality in Samuel Jonson*, Published by Lehigh University Press. <http://books.google.ro/books?id=MWmu5BYrNyoC&pg=PA95&dq=autotextual&hl=ro&sa=X&ei=rK4GUPnCKojftAbYrZDhBg&ved=0CD4Q6AEwAg#v=onepage&q=autotextual&f=false>.
14. Lintvelt, Jaap, *Punctul de vedere, Încercare de tipologie narativă*, Ed. Univers, București, 1994 <http://www.scribd.com/doc/37575376/Jap-Lintvelt-Punctul-de-Vedere>.
15. MacLeod, Catriona, *Embodying Ambiguity Androgyny and Aesthetics from Winkelmann to Keller*, Wayne State University Press, Detroit, Michigan, 1998. http://books.google.ro/books?id=jVZwDVRyRlgC&pg=PA16&dq=the+myth+of+androgyny&hl=ro&sa=X&ei=LD_pUIf4E4TUtaAc5YDACA&ved=0CEIQ6AEwAg
16. Moraru, Christian, *Memorius Discourse, Reprise and Representation in Postmodernism*, Madison – Teaneck, Farleigh Dickenson University Press, 2005 <https://www.msu.edu/user/chrenkal/980/INTEXINT.HTM>.
17. Munteanu, Cristinel, Despre caracterul motivat al numelor proprii din opera literară, Revista *Limba Română*, Nr. 7-8, Anul XVIII, 2008 <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=426>.
18. Robbins, Vernon K., *Exploring the Texture of the Texts: A Guide to Socio-Rhetorical Interpretations*, Trinity Press International, Harrisburg, 1996, http://books.google.ro/books?id=8jDYi04F6KEC&printsec=frontcover&dq=texture&source=bl&ots=Yr_quUgH9V&sig=cKB_UfGk3qY8idrp3elcVuo_Cww&hl=ro&sa=X&ei=BjgZUKzBOI_ssgaAp4CoDg&ved=0CDoQ6AEwAg#v=onepage&q=texture&f=false
19. Schmid, Wolf, *Narratology-an introduction*, Translated by Alexander Starritt, 2010 <http://books.google.ro/books?id=Do6e5MZuADcC&pg=PA98&dq=lintvelt+narrative&hl=ro&sa=X&ei=XWmVT5aMEDH1-ad44j9Aw&ved=0CEwQ6AEwBQ#v=onepage&q&f=false>.

20. Still, Judith; Worton, Michael, *Textuality and Sexuality: Readings Theories and Practices*, Published by Manchester University Press 1993
<http://books.google.ro/books?id=ABsNAQAIAAJ&printsec=frontcover&dq=textuality&hl=ro&sa=X&ei=D-UGUPPhNcfjtQas-7DJBg&ved=0CEUQ6AEwBA#v=onepage&q=textuality&f=false>.
21. <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/sem09.html>.
22. http://www.cartidownload.ro/Diverse/627130/Ioan_Radulian_-_Conceptul_de_Intertextualitate.
23. http://www.clipa.in.md/img/2009,1/clipa1_30.pdf.
24. <http://www.upm.ro/cercetare/CentreCercetare/DictionarCritica/Intertextualitate.pdf>.
25. http://www.uab.ro/reviste_recunoscute/philologica/philologica_2003_tom2/27.crihana_alina.pdf.
26. http://www.observatorcultural.ro/Morfologia-reprezentarii-imaginarului*articleID_25913-articles_details.html.
27. <http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=32&cap=3>.
28. http://www.romlit.ro/ce-i_cu_valea_plingerii.
29. www.theoi.com/Text/OvidMetamorphoses3.html.

Izvoare

1. Cărtărescu, Mircea, *Zen: jurnal 2004-2010*, Ed. Humanitas, București, 2011.
2. Crăciun, Gheorghe, *Puppa rusa*, Ediția a II-a, augmentată, Studiu introductiv de Caius Dobrescu, Prefață de Carmen Mușat, Grupul Editorial Art, București, 2007.
3. Hawking, Stephen W., *Scurtă istorie a timpului – De la Big Bang la găurile negre*, Ediția a patra, Traducere din engleză de Michaela Ciodaru, Ed. Humanitas, București, 2001.
4. Olăreanu, Costache, *Avionul de hârtie*, Ed. Cartea Românească, București.
5. Oprea, Nicolae, *Opera și autorul*, Ed. Paralela 45, 2001.
6. Simionescu, Mircea Horia, *Banchetul*, Ed. Eminescu, București, 1982.
7. Simionescu, Mircea Horia, *Febra – file de jurnal*, Ed. Vitruviu, București, 1998.
8. Simionescu, Mircea Horia, *Dicționar onomastic*, Ediția a III-a, definitivă, întregită cu volumul *Jumătate plus unu* și o prefață a autorului, Ed. Humanitas, București, 2008.
9. Toth, Imre, *Palimpsest*, în românește de Petru Creția, Ed. Humanitas, 1995.